

UJ KELET

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓ
HIVATAL ÉS NYOMDA

Ciuj-Kolozsvár, St. Baron
L. Pop, (Brassai-utca) 10

Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza

ELŐFIZETÉSI ARAK

Romániában	
Egész évre	— 620
Félévre	— 320
Negyedévre	— 170
Egy hónapra	— 60
Egy szám ára pályaud- varon és vidéken is	3 lej
Bukarestben	— 3:50

Csehszlovákiában	
Egy hónapra	— 25 ct
Egy szám	— 1:50 ct

Ciuj-Kolozsvár * VII. évfolyam * 27. szám

Igazgató: SZÉKELY BÉLA

5684. Sebath 29 * 1924 február 4 Hétfő

Seipel kancellár Bukarestben

Sem politikailag, sem gazdaságilag nem várható korszakos jelentőségű eredmények Seipel kancellár bukaresti útjáról. Nincsen szó sem offenzív, sem defenzív szövetségről. A tárgyalások során talán szóba sem fognak kerülni politikai és katonai problémák, az egész látogatásnak túlnyomórészt udvariassági jellege van és ennek ellenére sem esünk túlzásba, ha azt mondjuk, hogy az osztrák kancellár bukaresti útját az utóbbi hónapok egyik legkiemelkedőbb eseményének tartjuk. Nem az első eset ugyan, hogy a háboruban ellenséges államok fejei találkoznak egymással, hiszen Bethlen magyar miniszterelnök csak a napokban volt kihallgatáson az angol királynál, de a román fővárosban Seipel lesz az első a volt ellenséges államok fejei közül, aki mint barát jön Bukarestbe és akit mint barátot is fogadnak. A bécsi sajtó úgy tekinti a kancellár bukaresti útját, mint amellyel bezárult az a nagy és tövisekkel vesélyeztetett kör, amellyel a kicsi Ausztria kiépítette a maga külön békéjét és ismét szervezve beékelte magát az európai élet vétkeringésébe. A kancellár az elmúlt év folyamán meglátogatta az összes utódállamok fővárosait, járt Prágában, Belgrádban, Budapestben, Rómában és Varsóban s a bukaresti utazása lezárja a nem mindennapi turnét. A román fővárosban bizonyára szintén meleg és őszinte fogadtatásban lesz része Seipelnek, hiszen ma már rég feledve vannak az ellentétek, amelyek a nagypolitika szeszélyes játéka folytán szembeállították egymással ezt a két népet és ma már csak barátságos kapcsolatok lehetnek Ausztria és Románia között.

A látogatásnak tehát elsősorban erkölcsi jelentőséget tulajdonítunk. A még mindig gyűlölet-től és harci kedvtől hangos Európában, amikor az ilyen államfői találkozások mögött rendszerint újabb katonai szövetségeket és háborus készülődéseket sejt a közvélemény, megnyugtató jelenség tanuja lenni egy ilyen, minden kétséget kizáróan békés és barátságos természetű találkozáson. Ha Bukarestben szóba is fognak kerülni a világpolitika aktuális kérdései, egészen bizonyos, hogy a megbeszéléseken a békés megértés szelleme fog uralkodni. Ausztriának ugyanis a legfontosabb létevéke a béke, mert nem lehet elképzelni nagyobb katasztrófát számára, mint egy európai háborút. Egy ilyen konfliktus a legteljesebb elszigeteltségben találna ezt a kis országot és ha semlegességét nem bírja megőrizni, ami a helyzet ismeretében szinte kizártnak látszik, ugy valóságilag az éhenhalásnak van kiszolgáltatva. Mi tehát egész nyugodtak vagyunk, hogy Bukarestben ezalkalommal nem fognak kifőzni háborus terveket, sőt ha meglesz a lehetősége, akkor a béke gondolata fog jelentős lépéssel előrehaladni. Seipel kancellár több mint két éves kormányzása idején kitűnő politikusnak és még jobb diplomátának bizonyult. Az ő nevéhez fűződik az a nagyszerű szanálási akció, amelynek hatása alatt a haldokló Ausztria úgy éledt fel, mint hervadt virág, ha friss eső öntözi meg. Erős a meggyőződésünk, hogy ez a találkozás csak üdvös hatásokkal járhat Románia politikájára is.

A kancellár bukaresti útjának vannak mindenesetre konkrét céljai is. Ezért kíséri Seipelt, dr. Grünberger külügyminiszterten kívül, a főhivatalnokok és szakreferensek egész légiója. Egy csomó, még a régi rezsimből származó függő kérdés vár elintézésre. Ezek azonban legfőként gazdasági természetűek. Így többek között rendezni kell a háboru alatt elkobzott osztrák vagyonok sorsát, valamint időszerű megindítani a tárgyalásokat a Románia és Ausztria között későbbi időpontban köteendő kereskedelmi szerződésre vonatkozólag. Már azonnal a békekötés után észrevehető volt, hogy a két ország piaca a jövőben is a legszorosabb érintkezésre és együttműködésre van predesti-

nalva, lévén Románia főként agrár, Ausztria pedig ipari állam. Ausztria a békeidőben nyers-termékeinek túlnyomó részét Romániából szerezte be és különösen a román gabonának és élőállatnak volt kitűnő piaca Bécs. A háboru utáni kereskedelmi forgalom még korántsem érte el ezt a nivót. Így például 1922-ben Romániából mindössze huszonhárommillió aranykorona értékű árut szállítottak Ausztriába, míg az Ausztriából Romániába exportált áruk értéke hatvannégy millió aranykorona volt. Románia kereskedelmi mérlege tehát Ausztriával szemben súlyosan passzív és mindenképpen ér-

dekében áll, hogy az Ausztriába irányuló kivitt elősegítse és forszírozza. A két ország közötti gazdasági kapcsolatnak károsan áll utjában az a gazdasági bizonytalanság, amely a román piacot az utóbbi időben jellemzi. Nincsen alaposan és szakszerűen átgondolt kivitteli politikánk, ami főként a kapkodva megállapított és napról-napra változó vámtarifákban nyilvánkozik meg. Reméljük, hogy Seipel kancellár és képzett hivatalnokainak bukaresti látogatása ezen a téren is kellemes hatásokat fog kiváltani. A bukaresti vizitnek tehát ezalkalommal minden jószándéku embernek örülnie kell.

Macdonald elismerte a szovjetkormányt

Franciaország kárpótlás ellenében hajlandó kivonulni a Ruhr-vidékről. Csökkentették a megszálló seregek létszámát. Poincaré, Mussolini és Macdonald találkoztak

London, febr. 2. A francia félhivatalos Havas-ügynökség jelenti, hogy az angol kormány jogilag elismerte a szovjetkormányt.

(London, február 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) Politikai körökben híre jár, hogy Poincarének Macdonaldhoz intézett levele többek között azt tartalmazza, hogy Franciaország ragaszkodik ahhoz az álláspontjához, mely szerint a gazdasági zálogoknak a Ruhr-területen való birtokbavételét találja egyedüli alkalmas eszköznek arra, hogy jóvátételhez jusson. Abban az esetben, ha a Ruhr-megszállásból Franciaországra háramló előnyöket lényegesebben módosítják, Franciaország szükségesnek fogja tartani, hogy

más területeken kapjon kárpótlást.

Páris, február 2. A megszállott német területekről érkező jelentések szerint a francia-belga haderők ruhrvidéki csapatainak átcsoportosítása befejeződött. Ezzel kapcsolatban az egyes hadiegységek létszámát is lényegesen re-

dukáltak. A francia megszálló seregben negyvenezerből csak huszonnégyezer ember maradt, míg a belgák hétezer emberről négyezerre szálították le létszámukat. Február elsejétől egyébként a belga csapatokat kivonták Degoutte tábornok főparancsnoksága alól.

A párisi esti lapok táviratai szerint Macdonald legközelebb találkozni fog Mussolinivel és Poincaréval.

A lapok megjegyzik, ha azt tervezik, hogy a találkozás Párisban legyen, akkor az összejövetel nem történhet meg a közeljövőben, mert Mussolini június végéig, az olasz választások lezajlásáig és az új parlament munkájának megindításáig nem hagyhatja el Olaszországot. Valószínűbb tehát, hogy a nagyantant három miniszterelnöke Rómában, vagy valamelyik más olasz városban fog találkozni.

Bratianu átadja a belügyi tárcát Inculețnek

Jövő héten parlament elé kerül a közigazgatási reformjavaslat. Elkörlik a beszarabiai minisztériumot. A kormány átszervezésének utolsó aktsa is lezárult

(Bukarest, febr. 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az emlékezetes Vaitoiu—Marzescu-affér, amely az elmúlt parlamenti ülészek ideje alatt hónapokon keresztül tartotta izgalomban az ország politikai közvéleményét, a közeli napokban végleges megoldást nyer és ezzel a kormány átszervezésének utolsó aktsa is lezárul.

Tudvalevő, hogy a Vaitoiu—Marzescu-affér, amelynek hullámai annak idején majdnem megbuktatták a liberális kormányt, az egy év óta előkészületben levő közigazgatási reformjavaslat körüli nézeteltérés miatt tört ki. A minisztertanács ugyanis Vaitoiu akkori belügyminisztert bizta meg a javaslat elkészítésével. Vaitoiu hozzá is fogott a javaslat előkészítéséhez, de munkája során súlyos konfliktusa támadt Marzescu akkori munkaügyi miniszterrel, aki a készülő reformjavaslat néhány pontjában az ő hatáskörébe való beavatkozást látott. A miniszterelnök minden békítési szándéka csődöt mondott. A helyzet napról-napra jobban mérgesedett el és a lassankint a kormány többi tagjai is azonosították magukat az egymás ellen hadakozó miniszterek egyikével, úgy hogy a kormány két táborra szakadt, a kavargás középpontjában pedig a közigazgatási reformjavaslat állott. Az ellenzéki pártok már-már bizonyosra vették, hogy a széthúzás megbuktatja a kormányt, amikor a miniszterelnöknek ügyes sakkhúzással sikerült elhárítani a válságot.

Bratianu Jonel az ugyszólván utolsó pillanatban mentette meg a kormányt már-már meggingott helyzetét. Amikor a széthúzás már a kormány összes tagjait két táborba osztotta, a nézeteltérés okozóját kiemelte a játékból azzal, hogy a közigazgatási reformjavaslat parlamenti tárgyalását az őszi ciklusból a tavaszi ciklusba halasztotta el. Így sikerült lélegzethez jutnia és ezalatt hozzányult a legvégső eszközökhöz, a kormány átszervezéséhez. A kormány átszervezésének kérdésén hónapokig ha-

bozott az ellenzéki lapok üdvriadalma közepette. Az ellenzéki lapok ugyanis a miniszterelnök habozását a kormány közeli bukásának jelétül magyarázták. Végül is a miniszterelnök, aki a helyzet összes lehetőségeivel számot vetett, maga vállalta el a belügyminiszteri tárcát, hogy a további vita útját elvágassa. Marzescu munkaügyi minisztert az igazságügyi, Vaitoiu belügyminisztert pedig a közlekedésügyi minisztérium élére állította. Ezzel az intézkedésével a közigazgatási reformjavaslat föltött döntés jogát önmagának tartotta fenn.

A belügyminiszteri tárca ügyeinek tényleges ellátására két államtitkárságot szervezett, az egyik államtitkár Franasovici, a másik pedig Tatarescu lett.

Inculeț lesz az új belügyminiszter

Ez a megoldás azonban nem volt végleges, annál kevésbé, mert Bratianu Jonel komplikált miniszterelnöki és pártelnöki elfoglaltsága lehetővé tenné teszi, hogy a belügyminiszteri tárcát is elválthassa. A miniszterelnök ezért csak addig vállalta a belügyminiszteri tárcát, míg a közigazgatási reformjavaslatot a parlament két háza meg nem szavazza.

A közigazgatási reformjavaslat pedig már a jövő héten tárgyalás alá kerül. Hogy a törvényjavaslat parlamenti tárgyalása tel ne támassza a régi ellentéteket, arról a miniszterelnök gondoskodik, aki személyes presztízsét veti latba az ügy érdekében.

A reformjavaslat megszavazása után, beavatott helyről nyert értesülésünk szerint, a miniszterelnök azonnal átadja a belügyminiszteri tárcát Inculeț beszarabiai miniszternek. A tárcacsere nem befolyásolja a két államtitkár helyzetét, mert a belügyminisztérium két államtitkárságát továbbra is fentartják. A beszarabiai minisztériumot azonban feloszlatták és így Inculeț utódjáról nem kell gondoskodni.

1924 február 1.

ékeket gyárt

JAKAB

Kolozsvár,
Chenyi-t.)13

NA

DFÜRDŐ

NA
ÉS LEG-
ABB

Zerárugyar

d 13. szám
Burgonyac: Juvare, Cluj

kereskedés

Arany, ezüst és
platinabeváltás

Alumínium, kinézüst

Értékek

Értékek

RZ

ENAX

k. objektív,
n. filmpakk, leme-
l. latesóvek

nyezetek ingyen, ber-
ve küld:

Sfr. Sevastopol 13

lag

apabél

ATMAR

gálunk

INE

RSASÁG

nélkül

arseille
erika
ada

ár 16-án

deklódni lehet

ukarest

Rador

Utban — a palesztinai erdélyi kolóniáért

Jehudit-csoport alakult Orastien (Szászváros). Az ifjuság munkája. Ahol megértik az el nem mondott előadást

(Cluj-Kolozsvár, február 2. Az Uj Kelet munkatársától.) A dévai hitközség újra megválasztott elnöke, Blum Zsigmond mondotta üdvözlő beszédében, hogy hitközségében nem akar olyan harcot, melyben legyőzött és győztes lehet. Együtt akarással kell e nehéz időben a zsidóság nagy problémáit megoldani. De még mást is mondott: nem lehet különbség cionista és nemcionista között Palesztina felépítésében. S bár nem vallja magát cionistának: vállalja és teljesíti zsidó kötelességét. A dévai hitközségben tehát új élet kezdődik, új aktivitás, erők összefogása. Minden remény megvan arra, hogy a hivatalos vezetőség, karöltve a cionistákkal, értékes Palesztina-munkát fog végezni. A Nemzeti Alap ügyét Schneeweiss Herman és Izsák Armin fogják végezni. A látogatás során

Ilia-Marosillye

zsidóságáról is érdekes képet nyertünk. A kis közösség zsidó lakosságának igen nagy része vándor piaciárus. Derék, jó zsidó emberek, akik eddig is kivették a részüket a munkából. A hitközség volt elnökét, kit a nyáron ragadott el a halál, egész Erdély „Klopot-bácsi“-nak ismerte. Kevés ilyen derék, meleg szívű embere volt zsidóságunknak. Most Rapaport József dr. a zsidóság szellemi vezetője, de kiveszi a munkából a részét a *Korányi* Samu dr. is, ki főképp a Keren Hajjeszódért lelkesedik, *Klopot* Andor és a lányok közül főképp *Salamon* Rózi és *Mózes* Sarolta. *Weinmann* Sámuel rabbi pedig azok közül való, kik valóban lelkipásztorai közösségüknek.

Orastie-Szászvároson

már egy előbb megkezdett munka szép nekilendülését állapíthatjuk meg. A régi vezetők, elsősorban pedig *Löwenstein* Lajos dr. értékes támogatást találtak az ifjuságban, mely igazi, bensőséges zsidó életet él. A központ kiküldötteit az Avivák és a Barisszea kiküldöttei várták. A két Aviva („Ruth“ és „Rahel“) és a Barisszea alig pár hónapja alakult, de kiállották a kezdet nehézségeit s ma már nemcsak intenzív belső munkát végeznek, de a mozgalom előharcosai is. A két Aviva-vezető: *Lobstein* Ilonka és *Roth* Margit komolyan fogja fel feladatát s fegyelmelzeten, okosan irányítják a munkát. A fiuk — élőkön *Weisshaus* rosrisonnal rendszeres nevelő munkát végeznek és most már a kitűnő *Stern* főrabbi héber tanfolyamokat vezethet a fiuk és a lányok részére.

Egy zsidósors

Regény. Dán nyelven írta Méir Aaron Goldschmidt (99)

— Én sohase szerettelek téged, Leonie, — válaszolt Jákob komolyan.

Ezekre a szavakra Leonie újra fölvidult, tapsolni kezdett és úgy kacagta:

— Oh, az én kicsiny szeretőm kacérkodik!... És milyen eredeti! A többiek mind azt mondják az ilyen szegény lánynak, hogy „örökre“ szeretni fogják — és ő azt mondja, hogy egyáltalán sohase szeretted... oh ez isteni dolog... legalább is a változatosság kedvéért!

— Leonie, — szólott most Jákob újra és komolyan, — kísérted meg csak egyetlen egyszer, nem tudsz-e lelkedben olyan hurt is találni, melyen mélyebb hangot lehetne kipengetni. Én nem csaltalak meg téged és mégis igaz, én soha se szerettelek téged. Másé az én szívem, egy északföldi leányé és sohase lesz hely benne más valaki részére. Szerencsétlen viszonyok elszakítottak bennünket egymástól, elváltam tőle, egyedül és magamra hagyottan mentem neki a világnak. Meggyötörve és agyonkínözva terád találtam, felejtést kerestem karjaidban és ölelésedben akartam megölni minden emlékeztést, mely az ő arcát idézte vérembe. De az emlékeztések csak új erőre kaptak abban a néhány napi álomban, melybe beleringattam őket, most aztán erősebbek, mint valaha is — és velők megjött a megbánás is... Oh én magam is úgy látom magamat, mint a legnyomorultabb gonosztevőt!

— Oh, szegény ifjú ember! mondotta Leonie gunyosan, elcsábítottalak téged, — nos hát, hajlandó vagyok kezemet nyújtani neked az oltár előtt, hogy megmentsem becsületed.

— Azt hittem, meg fogsz érteni, — mondotta Jákob.

De az asszonyok se akarnak elmaradni a nagy munkából. Megalakult az asszonyok Jehudit-csoportja, melynek élére a következő vezetőség került. Diszelnökök: *Preissich* Jakabné és *Stern* Adolfné, ügyvezető elnök: *Goldmann* Samuné, alelnökök: *Steiner* Fülöpné és *Stern* Manoné, titkár: *Kohn* Mirjam, jegyző: *Nussbaum* Manoné, pénztárnok: *Weisz* Dezsóné. A Keren Kajemet munka élére dr. *Löwenstein* Lajosné került az asszonyok részéről, míg a két Aviva *Goldmann* Rózsit és *Liebermann* Ilonkát, a Barisszea *Pollák* Rudolfot delegálta a Nemzeti Alap bizottságba, melynek vezetője *Vas* Gyula. A Tóra előtti adományok biztosa *Weisz* Dezsó.

A szászvárosi zsidóság lelkes és békés munkássága s különösen az ifjuság munkája *Pollák* Adolf berlini kiküldött legteljesebb elismerését váltotta ki.

Véres harcok csempészek és határőrök között

Naponként megkísérik román árunak Csehszlovákiába való átcsempésztését

(*Satmar*, február 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) Hetek óta nyugtalanítják a román-cseh határt azok a csempészek, akik Romániából nagy szállítmányokat csempésznek át Csehszlovákiába, hogy a lej és a szokol közötti nagy differenciát kihasználják. Mindkét ország határőreinek nagy éberségére van szükség, hogy ezeket a vakmerő csempészeket munkájukban megakadályozzák és hogy néha fegyveresen is ellenálljanak a csempészek támadásainak. Január 27-én a cseh területen levő *Királyháza* közelében fekvő *Hudja* község határában véres harc folyt le, egy körülbelül hatvan tagból álló felfegyverzett csempészbanda egész vagyont érő dugáruval megrakodva kisebb csoportokban igyekezett a határon átjutni. A cseh határőrök észrevették a csapatot, megadásra szólították fel, a csempészek azonban a felszólításra heves fegyvertűzzel feleltek. Az alig pár emberből álló járőr rögtön átlátta, hogy nagy túlerővel áll szemben, védelmi állásba helyezkedett és amíg segítséget nem kapott, derekasan meg is állta helyét.

A fegyverropogásra a szomszédban cirkáló járőr is figyelmes lett és a szorongatott kis csapat segítségére sietett. Valóságos ütközet fejlődött ki a csempészek és a cseh csapat között, ez az ütközet azután a csempészek vereségével végződött. Félték ugyanis, hogy a járőr újabb megerősítést kap és ezért egy súlyosan sebesült hátrahagyásával visszavonultak. *Királyháza* azonnal orvos jött ki, aki a sebesül-

Hateg-Hátszegezen az „Aviva“ két csoportja az, mely a Keren Kajemet-munka oroszlánrészét vállalta. A két csoport egységes vezetés alá került egy igen lelkes és értékes hölgy személyében. A hategiek kellemes teadélután keretében fogadták a központ kiküldötteit, a rendőrség azonban némi tulbuzgóságából megakadályozta *Pollák* Adolt előadását. Ez a kis incidens igen mély nyomot hagyott hátra a zsidó hallgatóságban, amely könnyes szemmel fogadta, hogy megakadályozták egy Palesztináról szóló előadás meghallgatásában. A hategi zsidóság, élén *Deák* Lajos dr. ügyvéddel, *Klein* Henrikkel és *Ábrahám* Sándorral, azzal az ígérettel bucsuzott a kiküldöttektől, hogy az el nem mondott beszámoló mégis megtalálta az utat — és ilyen viszonyok között még talán teljesebben — a szívekhez.

teket első segélyben részesítette, a sebesült csempész azonban a *Királyháza* vezető uton utközben meghalt.

A határon történt állandó csempésztámadások megvizsgálására a helyszínre érkezett ma *Jirouch* Alajos, a cseh pénzügyigazgatóság jövedéki ügyosztályának főigazgatója, aki kijelentette, hogy pontos jelentései vannak ezekről a csempészekről. *Trebusa* és *Hudja* között gyakran megismétlődik a csempészek fegyveres támadása. Reméli, hogy a román hatóságokkal közösen sikerül majd végét vetni ezeknek a támadásoknak és ezért a román hatóságok közreműködésével igen szigorú vizsgálatok folytak le.

Peidl Gyula londoni tervei

Budapest, február 2. *Peidl* Gyula szociáldemokrata képviselő, akit *Vámbery* Rusztemmel a középeurópai helyzet megbeszélésére a *Fabian Society* Londonba hívott, nyilatkozott a „*Prager Presse*“ munkatársának. Kijelentette, hogy a londoni tárgyalásokon elő fogja terjeszteni a magyar szociáldemokrata pártnak az ellenforradalom és az emigráció likvidálására vonatkozó követelését. *Peidl* az a véleménye, hogy a londoni megbeszélés teljes egyetértésre és szívélyes érintkezésre fog vezetni az angol és magyar munkásság között. *Garami* Ernőnek *Macdonalddal* való találkozása független a magyar szociáldemokratáktól, habár Bécsben ő is csatlakozott *Vámbery*hoz és *Peidl* Gyulához.

De a leány most már bosszankodva kiáltott:

— Igenis megcsaltál engem! Az se igaz, hogy csak nemrégiben jöttél Párisba. Tettetted, mintha alig tudnál franciául és most már úgy beszélsz, mint egy született francia.

— A szenvedély mindig megtalálja a helyes szavakat, — felelt Jákob a lánynak. — Szónokot csinál a legegyszerűbb emberből is. Leonie hallgatott.

Jákob folytatta:

— Mikor olyan egészen magamra hagyottan állottam ebben a nagy városban, a te ház vendégszeretően nyílt meg előttem. Hogy senki teremtet lélek nem törődött velem, te karjaidba vettél és ölelésedben megpihenhettem. Te nem kérdezted hazámat, fajomat, vallásomat és ezért örökre hálás akarok neked lenni, ha szeretni nem is tudlak.

Leonie részvétellel közeledett feléje és úgy rábámult, mintha most kezdené megérteni. Azt mondta:

— Bánatod van, szegény édes barátom? Gonosz volt a világ veled! Csak én magam voltam jószívű és ápoltalak téged, szegénykém!

— Igen, borzasztóan szenvedek, — mondotta Jákob és kezét homlokára szorította.

— Hát maradj velem! — kiáltott a lány — felejtse el azt, aki eltaszított magától! Maradj velem... senki se akarok többet lenni, csak a tiéd... nem fogadok el többé ajándékot a bárótól... elhagyom a színházat, dolgozni fogok érted, ápolni foglak, szerelemmel ápollak... maradj velem!

— Hacsak meg tudnád érezni, mennyire szívből hálás vagyok mindezért neked! De a dolog lehetetlen, nekem el kell mennem. Inkább megint egyedül járjak az utcákon, mint... Leonie teljesen kimerült. A lelki izgalom minden fokát keresztül futotta, — most már csak ült és sirt.

Jákob hozzámert és úgy mondta:

— Megmondottam és most mennem kell. Isten áldjon kicsi Leonie! Tekints úgy engem, mint valami vendéget, akit hajlékodbba fogadtál és akinek olyant adtál, ami több, jobb az éjjeli szállásnál: a szerelmedet. Én most elmegyek. Jön majd másik vendég, akinek újra megtárhatsz könyöröléses szívedet.

Öszinte szívből mondotta ezt és nem érezte ki belőle azt a halk gunyt, mely szavai-ból tudatlanul kicsengett.

— És ki legyen az? — szólott most a lány és kisírt arcát hozzáemelte. — Talán ez a vén, csunya *Descamps* báró? Látni se akarom többé... gyűlölöm! Utálom azt az embert!

— Ne hagyj el, — bugott föl újra és magához ölelte, mikor észrevette, hogy Jákob távozni készül.

Elajult. Jákob gyöngéden kibontakozott karjából, behívta a szobalányt és távozott.

Magábanmerülten, leerve és érzéketlenül csatangozott az utcákon. Gondok és vágyódások úgy kapaszkodtak belé, mint régi ösmerősök és követelték ösjogaikat. Minden lépésre egy-egy új emlékezés bukkant föl előtte és hiába fájtak neki, mégis úgy kényeztetten őket, mintha valahogy jóvá akarná tenni azt, hogy olyan sokáig rájuk se gondolt.

Lelkében kergetőztek a gondolatok. Bágyadtan és álmodozva járkált és akaratlanul egy verset ismételtgetett, melyre eddig tudomása szerint soha ügyet se vetett:

Akarsz-e ruhákat, olyant, amilyent Hordott a Hjordur Thóra,
Amikor fiatal ragyogón ha kiment Kortánca, vidám zeneszóra?
Hányszor simította fehér keze le Pördülve ha lebben a fodra:
Már nyugszik a sírban a földi fele —
Haj, bár a szív is, lenyugodna...

(Folyt. köv.)

Csapágyfémeket (saját gyártmány) legolcsóbban szállít

Grossmann Jenő Nagyvárad

Baross-utca 10. sz. Sürgőnycim: Grossmasin. Telefonszám: 296

Ez történt...

A papagály. Egy falusi gazda beállít ismerőse lakására. Az előszobában senki nincs, annál nagyobb tehát a meglepetése, amikor valaki erőlyesen megszólal:

— Mars ki! Mars ki!

A gazda megdöbben a magasból jött „égi” parancson, de azután észreveszi, hogy az ajtó felett egy zöld madár — egy papagály — rikácsolja:

— Mars ki! Mars ki!

A gazda előbb megdöbben, majd sután meghajtja magát és udvariasan mondja:

— Bocsánat, azt hittem, hogy madár tet-szék lenni!

Közben hazajön a házigazda is. A gazdának annyira megtetszett a madár, hogy ezer lejtért megvásárolta és hazaküldötte a feleségének.

A mi gazdánk csak pár hét múlva kerül baba. Ebédnél ül, amikor eszébe jut a papagály.

— Kalitkában egy zöld madarat küldöttem. Megkaptad?

— Azt a zöld csirkét? Hát hogyné. Ép most eszed a combját... — válaszolta az asszony.

— A kutyafáját! — ugrik fel az ember.

— Ezer lejembe került. Hiszen az egy ritka madár, beszélő is tud!

— Na, ha beszélni tud, akkor miért nem beszélt... — intézi el nyugodtan a kérdést az asszony.

*

A „jó” és a „rossz” Soroko. Reb Izhek Léb sorokói rebe nem volt meglegedve a hiveivel és minden szombat a prédikációjában — „drose” — szigorúan megrótta hiveit. A rabbi messzeföldön híres volt a gorombaságairól, melyekkel hiveit traktálta. Végre is megunták egymást: a rebe a hitközséget, a hitközség a sok zsidót. A „sorokoer ru” elhatározta, hogy otthagyja a hiveit és elköltözik. Így is történt. A bucsu megható volt. A község apraja-nagyja kikísérte a falu határába, ahol azután a „ru” elmondotta a bucsubeszédét.

És mekkora volt a hívők csudálkozása, amikor a bucsuzó megrovások és szemrehányások helyett a völgyben fekvő város felé fordult és dicsérni kezdte:

— Ez a Soroko a legjobb, legderebb város. Igazán sok jót mondhatok lakóiról...

— Az egyik hívő nem állhatta meg s megkérdezte...

— Miért dicséred te Sorokót, amikor eddig csak szidni tudtad.

— Hát hogyné dicsérném? Mert miért rossz Soroko? Mert ti benne vagytok. Most, hogy ti mindannyian kikísértetek s nem maradt egyetlen zsidó sem otthon, — Sorokótól bátran elmondhatom, hogy jó város.

*

Spinoza és az állatok. Spinozára tudvalevőleg az amszterdami zsidók „cherem”-et mondtak — kiátkozták. Egyik amszterdami zsidónak különösen az nem tetszett, hogy Spinoza az embereket is az állatok közé sorozta:

— Mondjátok meg — üzenté Spinoza egyik hívővel — mestereteknek, hogy ha ő az embert az állatok közé sorozza, akkor miért nem került ki az állatok közül is egy Spinoza, mért csak az emberek közül.

*

Az orvosprofesszor negyven ezer lejes kára. Kolozsvár egyik szimpatikus sebészprofesszorával esett meg néhány nappal ezelőtt az alábbi história. A sebészprofesszor, aki egyformán híres ügyes kezéről és pénzszertetéről, néhány nap előtt Kolozsvár egyik szanatóriumában egy jómódú szász paraszt feleségét operálta, akit falujából a professzor kitűnő híre vonzott Kolozsvárra.

A műtét fényesen sikerült. A szász paraszt néhány nap múlva — az asszony már lábadozott — felkereste a professzort szobájában, akitől körülmenyes hálálkodással bucsuzott el. A professzor türelmesen hallgatta végig a felőráig tartó szóarádatot, de nagyon bosszantotta, hogy a páciense férjének eszébe sem jut a honoráriumról beszélni. Végül is, amikor látta, hogy így nem boldogul, ezzel vágta el a szász ember szavát:

— Nézze, nekünk még valami elintézni valónk is van.

A szász ember értelmetlenül bámult rá.

— No igen — folytatta professzor — nekem a műtétért fizetség jár.

— Fizetség? — volt a válasz. — Én is gondoltam, hogy nem megy ingyenbe. No, de ha már szóvá tette, mondja meg azt is, mennyivel tartozom?

A professzor végig nézett az emberen, gondolkodott egy kicsit, aztán hirtelen elhatározással kibökte:

— Tízezer lejtel.

A páciens körülmenyesen kotorássza elő a tárcáját!

— Hát — mondja azután — már el is készitettem a pénzt ebbe a borítékba.

készitettem a pénzt ebbe a borítékba.

A professzor a borítékot, a paraszt a professzor arcát kémleli, aztán kibontja a lezárt borítékot, kiszámol belőle ötven darab ezrest, leveles belőle tizet és átadja a professzornak.

— Legalább nekem is megmaradt negyven ezer lejem — mondja elégedetten.

Venizelosz ragaszkodik lemondásához

Párisba megy. Zavaroktól félnék Görögországban Venizelosz távozása után. Kafandarisz lesz az új miniszterelnök

(Athén, február 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) Venizelosz elhatározta magát, hogy vasárnapig megmarad a kormány élén, amikor is Mediculabrani megérkezik Párisból és végleg eldöntik a kérdést. Az orvosok nem tudnak biztos diagnózist felállítani Venizelosz betegségében, egyes orvosok véleménye szerint csupán szívidegességről van szó, míg mások szervi szívbajt vélnek konstatálni.

A közvélemény igen izgatott

Venizelosz betegsége miatt, mert félt, hogy Venizelosz lemondása kaotikus helyzetet teremt Görögországban. A lapok szerint Venizelosz végleg elhatározta, hogy lemond. A görög minisztertanács tegnap foglalkozott a Venizelosz betegsége által létrejött helyzettel és elhatározta, hogy utólszor megkíséreli rá-

venni Venizeloszt szándékának megmésztására. A minisztertanács felszólítja Venizeloszt, hogy

legalább névleg maradjon meg a kormány élén

és bizza meg egyik kollégáját az effektív helyettesítésével. Az esetben azonban, ha Venizelosz végleg lemond, az új kormányt Kafandarisz, a jelenlegi igazságügyminiszter fogja összeállítani.

Az athéni lapok szerint Venizelosz nem fogadta el a minisztertanács megoldási javaslatát. Kijelentette, hogy végleg lemond és Párisba utazik, ahol kezeltni akarja magát. Elutazása előtt politikai végrendelet formájában proklamációval fog fordulni a görög néphez. Venizelosz távozása miatt óriási az izgalom Athénban.

Nem fogják fűteni és világítani a vonatokat

Lényegesen redukálták a CFR. költségvetését. Az erdélyi szénbányákat részben feloldották a zár alól. Nem kapnak fizetésjavítást a vasutasok. Hosszu üzletvezető nyilatkozata a bukaresti konferenciáról

(Cluj-Kolozsvár, febr. 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) Hosszu János, a CFR. kolozsvári kerületének igazgatója tegnap este érkezett vissza Bukarestből, ahol résztvett az üzletvezetők rendes havi konferenciáján. A tanácskozásokon mindvégig olyan kérdésekről volt szó, amelyek nagy fontossággal bírnak az egész ország, de különösen Erdély közgazdasági életére. Részletesen megvitaták a vasut ezévi költségvetését, a közlekedési mizériákat, a fűtőanyag kérdését és több adminisztrációs ügyet. A bukaresti konferencia eredményeiről Hosszu üzletvezető a következő felvilágosítást adta az Uj Kelet munkatársának:

— A tanácskozások főtárgya a CFR. hiányos költségvetése volt. A kormány ugyanis ebben az évben

redukálta a vasuti célokra előirányzott összegeket,

holott a CFR.-nek sokkal nagyobb költségvetésre lett volna szüksége az idén. A kiadások csökkentésének megfelelően redukálni leszünk kénytelenek az üzletvezetőség költségvetését is. Ebben az évben lényegesen kevesebbet szabad költenünk a vonatok világítására és fűtésére, ugyiszintén a vasuti helyiségeknek fával és világítással való ellátására.

— A vonatok világítása és fűtése tekintetében eddig is rengeteg panaszra volt alkalma az utazó közönségnek. Egyes vonalokon egész télen nem fűtötték a vonatokat, vagy csak nagyon rosszul és nem világították a vasuti kocsikat. A felemelt jegyárak ellenében a közönség talán

még sokkal többet szenved a vasuti mizériáktól,

mint a háborus esztendőkből. Ezek az amugyis lehetetlen állapotok most a CFR. költségvetésének csökkentése miatt még rosszabbak lesznek. De súlyosan érinti a vasuti költségvetés indokolatlan redukálása a CFR. személyzetét is, amely rossz fizetési viszonyok mellett fűtetlen helyiségekben és hideg vonatokon teljesíti nehéz, sokszor negyvennyolcórás szolgálatát.

A vasuti tüzelőanyag kérdésében hozott határozatról Hosszu üzletvezető a következőket mondotta:

— Régi problémája már a vasutnak a fűtőanyag. Az erdélyi szén ugyanis nem tartalmaz megfelelő kalóriamennyiséget, ami érzékenyen megdrágítja a vonatok ellátását, mert nemcsak a termelési költségek nagyobbak, hanem több szén is kell. Emiatt az eleinte zár alá vett erdélyi magánbányák jórészét a CFR. fokozatosan feloldotta. Ma

csupán hét szénbánya készleteire tart igényt a vasut,

de azoktól is a termelt szénnek csak a negyvenötven százalékát veszi át az eredeti nyolcvan százalék helyett, bár a szénbányák mai helyzete olyan, hogy szivesebben vennék, ha továbbra is szállíthatnának a CFR.-nek. De,

mint mondtam, az erdélyi szén drága és rosszminőségű. Ezért a konferencia elhatározta, hogy főleg a gyorsvonatok számára külföldről fogja beszerezni a megfelelő szénmennyiséget. Már a magyar érában is porosz-sziléniai szénrel fűtötték a gyorsvonatokat. A román államvasutak Lengyelországból és Kisásziából fogja ezt a szénszükségletét beszerezni, minthogy a porosz szén annyira drága, hogy sok német gyár angol szenet használ, amely lényegesen olcsóbb és ugyanolyan jöminőségű. A szénnek külföldről való beszerzése azonban

nem fogja megdrágítani az utazást,

mert az árdifferenciát a belföldi szén ternelesi költségeiből bőven lehet fedezni.

Munkatársunk arra a kérdésre, hogy a tavalyi költségvetésből megmaradt ötszázötvenmillió lejből a vasutasok is kapnak-e fizetésjavítást, Hosszu János igazgató ezt válaszolta:

— Ugy a tisztviselők, mint a lapok nagy tévedésben vannak ebben a tekintetben. A szóbanforgó ötszázötvenmillió ugyanis oly csekély összeg, hogy abból még száz lej se jutna egy tisztviselőre. A kolozsvári kerület vasutasainak évi fizetése másfélmilliárd, de még ez is lényegtelen összeg volna, ha kormány csak némileg is javítani akarná a tisztviselői fizetéseket. De különben is előbb az előléptetésekkel járó fizetéstöbbleteket kellene megteremteni, melynek hiányában az előléptetések is késeknek. Az 550 millióból a kormány csak bizonyos könnyítéseket tud adni a tisztviselőknek, hogy jelenlegi helyzetüket megjavítsa, de fizetésemelésről szó sem lehet.

Hosszu üzletvezető még elmondotta, hogy a bukaresti értekezlet szolgálati szabályzatot dolgozott ki, mely lényegesen kedvezőbbé teszi a CFR. alkalmazottainak a jogi helyzetét. A szabályzatban, mely nemsokára a „Monitorul Oficial”-ban is meg fog jelenni, a vasuti alkalmazottak sok sérelmükre kapnak orvoslást. Legfontosabb pontja a szolgálati pragmatikának az, amely kimondja, hogy bírságokat csak nagyon megindokolt esetben lehet kiróni a CFR. tisztviselőre, akinek eddig gyakran megtörtént, hogy tudomásuk nélkül és minden alap híján lényeges összegeket vontak le az amugy is csekély fizetéséből.

Anglia elismerte Mexikó forradalmi elnökét

London, február 2. Macdonald visszahívta Anglia mexikói követét, hogy meghallgassa jelentését és elismerje Mexikó új köztársasági elnökét, Obregont.

Újabb sztrájkmozgalmak Angliában

London, febr. 2. Alig ért véget az angol vasutasok sztrájkja, ismét súlyos következményekkel fenyegető munkabeszüntetések készülnek Angliában. A londoni kikötőmunkások már sztrájkba léptek és tartani lehet tőle, hogy a bányászok is, akik a legutóbb megkötött kollektív bérszerződést felmondták, abbahagyják a munkát.

Hateg-Hátszegen

z, mely a Keren Káje-vállalta. A két csoport egy igen lelkes és értehategiek kellemes tea-központ kiküldötteit, tulbuzgóságából megakaszt. Ez a kis incidens rátra a zsidó hallgatózettel fogadta, hogy ztináról szóló előadás zsidóság, élén Deák Henrikkel és Ábrahám bucsuzott a kiküldöttdott beszámoló mégisven viszonyok között szívekhez.

k között

átcsempészését

zesítette, a sebesült házára vezető uton

andó csempészta-

helyszínére érkezett

pénzügyigazgatóság

igazgatója, aki ki-

utásai vannak ezek-

sa és Hudja között

csempészek fegyveres

román hatóságokkal

vetni ezeknek a

román hatóságok

oru vizsgálatok foly-

ni tervei

Peidl Gyula szociál-

Vámbéry Rusztem-

megbeszélésére a

nyitott. Nyilatkozott

sának. Kijelentette,

elő fogja terjesz-

okrata pártnak az

gráció likvidálására

nak az a véleménye,

teljes egyetértésre

vezetni az angol

Garami Ernőnek

a független a ma-

abár Bécsben ő is

Peidl Gyulához

gy mondta:

most mennem kell.

ekints úgy engem,

ajlékomba fogad-

mi több, jobb az

t. Én most elme-

dég, akinek újra

redet.

ttá ezt és nem

nynt, mely szavai-

szólt most a lány

— Talán ez a vén,

se akarom többé

embert!

ott föl újra és

te, hogy Jákob

n kibontakozott

és távozott.

k és érzékelenül

k és vágyódások

égi ösmerősök és

lépésre egy-egy

és hiába fájtak

set, mintha va-

hogy olyan so-

gondolatok. Bá-

és akaratlanul

eddig tudomása

ilyent

kiment

? —

ze le

fele —

ina...

Elfogták a jasiú dollárhamisítók női vezérét

Fekete Rigó, a gyönyörű szélhámosnő, a szigurancán. Ausztriában, Olaszországban, Franciaországban, Németországban és Romániában szélhámoskodott. „Das ist blos ein Malheur“

(Cluj-Kolozsvár, febr. 2. Az Uj Kele tudósítójától.) Sokat foglalkoztunk a nagyarányú bűnüggyel, amely hónapok óta foglalkoztatja négy ország rendőrségét. Ennek az óriási bűnüggynek, amelynek színhelye Jasi volt, mindezt nem sikerült egyetlen egy tettesét sem elfogni, annak ellenére, hogy Románia egész detektívtestülete mozgósítva volt a nyomozás érdekében. Jasiban ugyanis egy titokzatos társaság száz- és ötszáz dollárosokat, bizonyítványokat és diplomákat hamisított, sok gyanúsítottat letartóztattak, azonban részben bizonyítékok hiányában, részben pedig mert a gyanúsítottak ártatlansága megállapítást nyert, a rendőrség kénytelen volt a letartóztatottakat szabadlábra helyezni. Nehéz munkával sikerült azután a bukaresti rendőrségnek megállapítania, hogy a dollárhamisító banda egyik főszervezője egy gyönyörű szép fekete nő, akit egész Európa további világa Fekete Rigó néven ismer. Ez a Fekete Rigó, akinek valódi neve Dürmand Jozefin, itt bujkált valahol Romániában, míg végre tegnap este az itteni sziguranc az Astoria-szállodában letartóztatta az utóbbi esztendő legszövevényesebb bűnüggyének hősnőjét.

Magas, mélyszemű, acélos fekete haja, harminc éves nő, esztendő óta vezeti az orránál fogva egész Európa rendőrségét. Szemeiben valami hallatlan energia csillog, egyáltalában nincs letartóztatása miatt kétségbe esve, valószínűnek tartja, hogy rövidesen kiszabadul.

— Das ist blos ein Malheur.

Mosolyogva válaszolt a kérdézők kérdésekre, a szája körül szeretreméltó mosoly játszadozik, néha hangosan felnevet.

— Nem olyan nagy eset az egész. Gyanúsítottak engem már máskor is és kiszabadultam én már máskor is. Voltam sokkal kényelmesebb helyzetben. Remélem, nemsokára újra az Astoriában fogadhatom az urak táogatását.

(Szerelm és huszonkétezer korona)

Dürmand Jozefinnek hosszú és kalandos élet van a háta mögött. Aránylag fiatalon kezdte, tizenhét éves korában szülővárosából, Berlinből Bécsbe került és ott megismerkedett egy banktisztviselővel. Hosszu, szép szerelm kezdődött, sokat jártak holdas éjszakákon a Práter útjain, vasárnap délutánokint boldogan csevegtek Baden virágos parkjaiban. Az ifjú bankhivatalnok hevesen ostromolta a gyönyörű fekete leányt. A sok ostrom után egy vasárnap a leány végre bekopogtatott szerelmének Währinger-strasse-i hónapos szobájának ajtaján. A fiatalember boldogan fogadta Jozefint és megrökönyödve tapasztalta másnap, hogy a leány a szép emlékeken kívül huszonkétezer koronát is elvitt. A megrémült gavallér, elég udvariatlanul, feljelentette a rendőrségen a leányt, akit azonban hosszas nyomozás után, hiszen 1912-ben a huszonkétezer korona tekintélyes összeg volt, sem sikerült kézrekeríteni. Dürmand Jozefin a lopott pénzzel Milanóban tűnt fel. Ahol csak megjelent, feltűnést keltett, elegánsan öltözött, sok pénzt költött és mindennapos alakja volt a kártya-kluboknak, ahol jelentős tételeket vesített és nyert, sőt áruházban megjelent az olasz matrózok lebujaiban és ott kapta azt a nevet, amelyet később Európa minden valamirevaló szélhámosa ismert, ott nevezték el Dürmand Jozefint Fekete Rigónak.

(Fekete Rigó — a bárónő)

Különbő szélhámosokat követett el Olaszország nagyobb városaiban, olyan hallatlan jó nyelvérzéke volt, hogy rövid másfél hónap alatt csaknem tökéletesen megtanult olaszul, a nyelv különféle argóit értette, tolvajbandákat alakított és társai vakon követték a vakmerő nő parancsait. Többiben gyanúsították meg az olasz hatóságok azzal, hogy a rablásoknak ő az értelmi szerzője, azonban minden egyes alkalommal sikerül kibújnia az igazságszolgáltatás kezei közül.

Veleccében egy olasz gróffal volt kalandja, aki halálosan beleszeretett a feltűnően szép leányba.

A vak szerelmért ötvenezer lírával és majdnem életével fizetett. Azután a leány Nizzába utazott és itt mint német bárónő Frein von Schattenheim kezdte meg vendégszereplését. Nizzából Párisba ment, a párisi rendőrség megérkezésének második napján letartóztatta, azonban bűmlatos ügyességgel huszonnégy órán belül elhagyta a Consierget. Ekkor már a szélhámosok egész sorozata állt Fekete Rigó mögött, amelyek azonban csak előtanulmányok voltak további működéséhez.

(Francia kém)

A háboru alatt Németországban kémszolgálatot teljesített a franciák javára. Ezért Berlinben ismét a rendőrség kezére került, azonban az egyik tisztviselő beleszeretett foglyába, megszőktette, két hétig lakásán rejtgette. Ezt a tisztviselőt, amikor tette kiderült, a statáriális bíróság halálra ítélte és ki is végezték.

Két évvel ezelőtt Fekete Rigó hamis utlevéllel Bukarestbe utazott. Előbb mint francia chansonekesnő lépett fel az egyik varietében, később megismerkedett néhány jasiú emberrel és ezekkel megalakította a hírhedt dollárhamisító társaságot.

Hogy mik voltak a banda bűnei, pontosan megállapítani nem lehet, amit a rendőrség tudott, az már ismeretes a nagyközönség előtt, Dürmand Jozefin pedig egyelőre mindent tagad. Letartóztatását bécsi körözéssel alapján eszközölte az itteni sziguranc. A rendkívül művelt, hat nyelven beszélő szép fekete nőt, aki jelenleg az ügyészség foglya, tüzetes kihallgatás után Bécsbe toloncolják, ahol felnevelni kell néhány régebbi bűnéért. (B. M.)

AZ UJ KELET PANASZKÖNYVE

Tisztelt Szerkesztőség!

A napokban utaztam Tövisztől Kolozsvárig és hogy kényelmes, jó helyem legyen, elsőosztályú jegyet váltottam. Körülbelül hatan voltunk, akik az első osztályra vártunk, átfázva, kimerülten toptunk a havon. Végre félórás késés után befutott a vonat, amelyen egyetlen elsőosztályú kocsi volt, négy fülkével, amelyből három különféle címeken üresen le volt zárva, a negyedik fülke teljesen tömve volt. Kénytelenek voltunk a drága pénzen váltott elsőosztályú jegyünkkel második osztályba szállni, ahol szintén nem volt hely, úgy hogy egészen Kolozsvárig a folyosón álltunk. Kérdezem a tisztelt Szerkesztőségtől, mi szükség van arra, hogy négy fülkéből hármát lefoglaljanak és ezzel tizenkét, de rossz esetben tizenhét helyet elvonjanak az utazóközönség elől anélkül, hogy a lefoglalt szakaszokban bárki is utazzék és ha már lefoglalnak ennyi helyet, miért nem csatolnak a szerelvényhez még egy kocsit?

Kiváló tisztelettel

Schwartz Károly, kereskedő.

Válasz: Érdeklődtünk a CFR. kolozsvári üzletvezetőségénél, ahol azt a meguytgató kijelentést kaptuk, csak véletlen okozhatta, hogy a szerelvényhez csak egy elsőosztályú kocsi volt csatolva, talán a másik elsőosztályú kocsi defektust kapott utközben. Ha az elsőosztályú fülkék le vannak hivatalos személyiségek részére foglalva, a legelső állomás köteles a jegyet másodosztályúra kicserélni.

RÓTH cipész

CLUJ,
Str. St. O. Iosii

volt
Szép-
utca

Meghalt Eisler Máttyás hitvese

A nyár óta két fiatal leány napról-napra feketében, szótlánul, a közös sors fájdalomának sápadtságával virágot vitt a házsongárdi temetőbe, Eisler Margit sírjára. Az ember szíve összefacsarodik a gondolatra, hogy ez a testvértől elárvult két lány ezentúl még egy sírhanthoz fog eljánni. Mert szombaton, pár perccel reggel nyolc óra előtt, Eisler Máttyás főrabbi felesége elköltözött az élők sorából.

Sötét elborulást hozott a nyugalom napján ez a hír a város zsidóságára. Megrendítő volt hallani, hogy a nemes tartású és finomlelkű asszony tíz napi betegség után váratlanul meghalt. Hülés következtében beállott tüdőgyulladás döntötte ágyba a főrabbi nejét, aki néhány nap előtt hozzátartozói nagy boldogságára e betegség krízisét túlélt. A szíve azonban egyre gyöngült, a szív, amely két reményteljes gyermek elvesztése miatt sajgott, nem tudott megbirkózni a betegséggel.

A halál Magda leánya elhunytával fészkelte magát a nagyszerű asszony lelkébe. Szemeiből eltűnt a friss, jószág mosoly, megtört lényére szomorúság borult és férje előtt nem egy ízben jelentette ki, hogy életakarata nem fogja tudni leküzdeni a mardosó fájdalmat.

Mégis néhány órával előbb, hogy megszűnt élni, a családjáért remegő anya életöztönével szólt kisebbik leányának:

— Tudom gyermekem, hogy súlyos beteg vagyok, de ne félj. A bajom nem életveszélyes. És áldóan helyezte kezét zokogó gyermeke fejére.

Péntek este óta szívüködése észrevehetően gyöngült, de eszméletét csak reggel hét órakor veszítette. A halál nyolc óra körül állott be.

Példás asszony volt a főrabbi hitvese, aki fiatalon, negyvennyolc évvel száll sírba. Nemcsak családja számára tragédia az ő elmulása, hanem azon szegények számára is, akikhez feltűnés nélkül eljárógatott, bajaik, sorsuk iránt érdeklődött és mindig módot talált, hogy enyhítsen rajtuk, mert a szíve diktálta minden akaratát.

A szíve, amely minden sorsüldözöttért melegen érzett és gyermekeért elvérzett.

A hitközség és a Chevra Kadischa a következő gyászjelentést adta ki:

A cluj-kolozsvári izraelita hitközség és Chevra Kadischa szentegylet mély megilletődéssel és a szív legnagyobb fájdalomával jelenti, hogy felejtethetetlen Főtisztelendő Asszonya

Dr. EISLER MÁTYÁSNE
született Weisz Gizella,

az Istenben boldogult dr. Weisz Izsák esztergomi főrabbi leánya, életének 49-ik és boldog házasságának 31-ik évében rövid, súlyos szenvedés után jobblétre szenderült.

A legmondosabb hitves, önfeláldozó anya és szerető testvér, hitközségünk Nagyszasszonya az élet egyetlen sorsopási után is mintaképe volt az igazi zsidó nőnek és lelki szenvedéseit mély vallásos érzületében bámulatos lelki erővel viselte, míg gyöngé szívet a betegség végzetes kiméltensége össze nem törte.

Emlékét mindenkor kegyelettel fogjuk megőrizni.

Drága halottunk hült tetemeit február harmadikán, vasárnap délután 3 órakor fogjuk templomunk udvarában tartandó gyászszertartás után hitközségünk temetőjében örök nyugalomra helyezni.

Emléke legyen áldott és nyugalma csendes.
Cluj-Kolozsvár, 1924 február 2.

Cluj-Kolozsvári Izraelita Hitközség
és Chevra Kadischa.

Kormányellenes zavargások Japánban

Tokio, febr. 2. Néhány nap óta a tokiói lakosság súlyos zavargásokban tört ki a kormány ellen. Tokio egész rendőrségét a zavargó városrészekbe összpontosították.

A Központi Télikert Bar szenzációs februári műsorában

GARRET

csak pár napig vendégszerepel!

Az Uj Kele napila
Szerkesztik:
Felelős szerk
Az Uj Kele o
jelölés
Közvetítés: ár
félévre
Romániában
Rador
hirdetés

Gyilkos
Egy detek

(Páris
jótól.) Bor
színhelye a
tája. A re
megbízhatól
agyonlötte
kos lett. To
előtt nősül
kilencéves l
zasság vol
boldogan fo
ban szenved
annak ellen
detektívnek
k szereteth
den indokol
ték meg és
brutalítások
rencsétlen t
is érezte
gyakran kel
dokhoz me
állandó rette
férje ellen p

A dete
nyugodni eb
kereste feles
hozzá. Az as
hogy elválik.
élete rövid
lességének el
kor a legneh
mozását biztá
A detektívtes
a dolgról és
vatta a detek
zassága törté
hogy kibékít
fiatal asszony
Két nap
a detektívfon
ban békítési k
rűlmények k
hez. Akkor n
a szomszéd sz
talos ügyben
maradt feleség
a szomszéd sz
hallott. Beroh
vérebén fetre
kórházba.

— A kit
részletei. Bak
ujabb részletek
járól. A lap sze
látogat el, ahol
niás fogadtatás
idején a spanyol
donba látogatn
ahol három nap
származó értesü
gatnak ez leaz
spanyol uralko
az utazás harm
— Wilso
tik: Wilson, ve
beteg. Maccorni
el az exelnök k
jelentette, hogy
nincsen.

— Uj te
karestből jelenti
osztották szét a
nak szabályzatár
hat szerint még
lejt folyósítanak
A központ körül
rendeve és ped
rendszer szerint.

atal leány napról-napra közös sors fájdalomnak a házsongárdi temetőre. Az ember szive holatra, hogy ez a test-ezentul még egy sirt szombaton, pár percet, Eisler Mátyás fő-az élők sorából.

zött a nyugalom nap-dóságára. Megrendítő emes tartású és finom- betegsége után várta- etkezésében beállott tü- ba a főrabbi nejét. zozzátartozói nagy bol- zisét túlélte. A szive a sziv, amely két re- sztése miatt sajgott, a betegséggel.

ya elhunytával fész- asszonyi lelkébe. Sze- agos mosoly, megtört és férje előtt nem hogy életakarata nem hardosó fájdalom.

előbb, hogy megszűnt anya életosztónéval m, hogy súlyos beteg om nem életveszélyes. ezét zokogó gyermeke

nüködése észrevehe- tetét csak reggel hét nyolc óra körül ál-

főrabbi hitvесе, aki el száll sírba. Nem-édia az ő elmúlása, mára is, akikhez fel- jajaik, sorsuk iránt ot talált, hogy eny- e diktálta minden

den sorsuldözöttért ért elvezett.

ra Kadischa a kö- si: elita hitközség és mély megilletés-ájdalmával jeleni, adó Asszonya

NYÁSNE

izella, teisz Izsák eszter- 49-ik és boldog- vid, súlyos szen- lt.

önfeláldozó anya nk Nagyasszonya után is mint- ek és lelki szen- tében bámulatos ge szivét a beteg- ze nem törte. egyelettel fogjuk

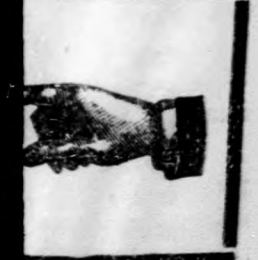
teemeit február 3 órakor fogjuk do gyászszertar- ben örök nyu-

nyugalma csendes. ár 2.

raelia Hitközség Kadischa.

Japánban

óta a tokiói la- ki a kormány zavargó város-

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánási zsidóság napilapja

Szerkesztik: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.

Felelős szerkesztő: Dr. Marton Ernő

Az Uj Kelet cikkeinek utányomását csak a forrás meg- jelölésével engedjük meg.

Előfizetési árak: Egy hónapra 60 lei, negyedévre 170 lei félévre 320 lei, egész évre 620 lei.

Armaniában és külföldön az „Uj Kelet“ részére kizárólag Rador Publicitate (Bucaresti, Str. Gen. Berthelot 1.) hirdetési iroda vesz föl hirdetéseket.

Gyilkosság a párisi rendőrségen

Egy detektív agyonlőtte feleségét főnökének szobájában

(Páris, február 2. Az Uj Kelet tudósító- jától.) Borzalmas szerelmi drámának volt a színhelye a napokban a párisi rendőrség palotájában. A rendőrfőnök szobájában az egyik leg- megbízhatóbb és legszorgalmasabb detektív agyonlőtte feleségét és azután maga is öngyilkos lett. Touseon Louis detektív négy évvel ez- előtt nősült meg. Egy feltűnően csinos, tizen- kilencéves leányt vett feleségül. Szerelmi há- zasság volt és minden jel arra vallott, hogy boldogan fognak élni. Touseon detektív azon- ban szenvedélyes, hirtelen haragu ember volt, annak ellenére hivatalában megbízható, törekvő detektívnek mutatkozott és kollégái között is kzszeretettel állott. Gyakran azonban min- den indoklás nélkül óriási dührohamok lep- ték meg és ilyen alkalmakkor nem egyszer brutalitásokra is ragadtatta magát. Touseon sze- rencsétlen természete nemsokára a házasságban is érezte átkos hatását és az asszonynak gyakran kellett a férj haragja elől a szomszéd- dokhoz menekülnie. Végül is megelégtelte az állandó rettegést és visszaköltözött szüleivel, a férje ellen pedig megindította a válópört.

A detektív azonban nem tudott meg- nyugodni ebben a változásban. Gyakran fel- kereste feleségét és kérte, hogy térjen vissza hozzá. Az asszony azonban ragaszkodott hozzá, hogy elváltak. A detektív szerencsétlen ház- ságe rövideken maga után vonta hivatali köte- lességének elhanyagolását. Touseon, akire más- kor a legnehezebb és legkényesebb ügyek nyo- mozását bízták, kezdett hibát hibára halmozni. A detektívtestület főnöke Fovel tudomást szer- a dologról és néhány nap mulva magához hi- vatta a detektívet. Touseon erre elbeszélte há- zassága történetét, mire a főnök elhatározta, hogy kibékíti őket. A rendőrségre kérte a fiatal asszonyt.

Két nappal ezelőtt az asszony megjelent a detektív főnök irodájában. A főnöknek azon- ban békítési kísérlete meddő maradt, semmi kör- límények között sem akart visszatérni férjé- hez. Akkor megszólalt a telefon és a főnöknek a szomszéd szobába kellett mennie, hogy hiva- talos ügyben intézkedjék. A detektív egyedül maradt feleségével. Néhány pillanattal később a szomszéd szobában a főnök revolverlővéseket hallott. Berohantak az irodába, ahol az asszony vérében fetrengett. Haldokolva vitték egy kórházba.

— **A királyi pár külföldi útjának újabb részletei.** Bukarestből jelentik: A „Dimineata“ újabb részleteket közöl a királyi pár külföldi út- járól. A lap szerint a királyi pár először Rómába látogat el, ahol a Vatikánban ugyanolyan ceremó- niás fogadtatásban fognak részesülni, mint annak- idején a spanyol király. Rómából Párisba és Lon- donba látogatnak el, végül Brüsszelbe utaznak, ahol három napot időznek. Diplomáciai körökből származó értesülések szerint Madridban is elláto- gatnak ez lesz az első találkozója a omán és a spanyol uralkodócsaládnak. Előzetes terv szerint az utazás harminc napot fog igénybe venni.

— **Wilson haldoklik.** Washingtonból jelen- tik: Wilson, volt köztársasági elnök, igen súlyos beteg. Maccornie szenátor, aki tegnap este hagyta el az exelnök lakását, a sajtó képviselői előtt ki- jelentette, hogy Wilson felépülésére semmi remény nincsen.

— **Uj telefonközpont Bukarestben.** Bu- karestből jelentik: A kamara tagjai között tegnap osztották szét a telefonközpont felállításáról és an- nak szabályzatáról szóló törvényjavaslatot. A javas- lat szerint még ebben az évben ötvennégy millió lej folyósítanak az új központ felállítása céljaira. A központ körülbelül tízezer előfizetőre lesz be- rendezve és pedig a legmodernebb angol kapcsolási rendszer szerint.

Az Uj Kelet „Ez történt“ pályázata

Az új francia irodalom egyik legfinomabb tollu írója Romain Roland mondotta, hogy a zsidó néplelékek legjellemzőbb sajátossága az ironia és a zsidóság meg tudja bocsátani a legsúlyosabb bán- talmat is, ha ironiával fizethet vissza az üldöz- tetésekért. Romain Rolandnak ez a részletmegfi- gyelése frappánsan világítja meg a kétezeréves galut élet egyik oldalát.

Mereskovszky hozzászólása Romain Roland meg- állapításához, hogy a zsidó nép humora a világ összes népeinek humora között a melankolikusabb. Ennek az évezredek zsidó humorának és ironiának a kincseit akarja összegyűjteni az Uj Kelet nem- régiben megindult „Ez történt“ rovata. A zsidó mentalitást, a zsidó néplelet jellemző sajátosságait akarjuk összefoglalni, hogy csokrot köthessünk a zsidó humor és ironia kincseiből.

Nem a zsidó „vicce“ gondoltunk akkor, ami- kor új rovatunkat megindítottuk. A zsidó viccek, amelyet az asszimilációt teremtett meg, semmi köze sincsen a zsidó nép lélekhumorához. A nép- szerűvé lett ugynevezett zsidó viccek, amelyek rendszerint a vonatban kezdődnek és a zsidó ki- csufolásával végződnek, az udvari bolondok szere- pét vették át. A zsidó antiszemita az udvari bol- londok mintájára önmaguk kicsufolásával akartak kedveskedni környezetüknek.

A zsidó néplelek humorának azonban sajátos kincsei vannak. Ezeket a szeretekellődő gyöngy- szemeket akarjuk a feledéstől megmenteni, amikor

— **A francia szocialisták Oroszország elismeréséért.** Párisból jelentik: A francia szo- cialisták marseillesi országos kongresszusa táv- iratot intézett Moszkvába, amely szerint, ha Oroszország szabadonbocsátja a bebörtönzött szo- cialforradalmárokat, a francia szocialisták interve- niálni fognak kormányuknál Oroszország elismerése érdekében.

— **Halálra ítélik Beranger spanyol tá- bornokot.** Párisból jelentik: Madridból jelenti a „Journal“, hogy Beranger volt spanyol generális- szimus ellen halálbüntetést javasolnak a melillai kudarcért. Ez lenne az első halálbüntetés a siker- telen marokkói hadjáratért, amelynek a fascista De Rivera tábornok az uralmát köszönheti.

— **Különös végrendelet.** A párisi „Jour- nal“ legutóbb a különböző furcsa végrende- tekkel foglalkozik. Ezek között szomorú humorá- val tűnik ki Hiram T. Swash eredeti végrende- lete, amely így szól:

Én, Hiram T. Swash teljes szellemi és testi erőm tudatában hagyatékozom:

1. Feleségemnek a szeretőjét és azt, hogy nem voltam olyan ostoba, mint amilyennek hitt.

2. Fiamnak a munka örömét. Győződjön meg személyesen arról, hogy a munka nem olyan élvezet, mint amilyenek huszonöt éven át kép- zelte és amikor azt hitte, hogy én a magam privát örömére dolgozom.

3. Leányomnak százezer dollárt készpénz- ben. Erre az összegre nagy szüksége lesz, mert nem hiszem, hogy férje még egy olyan jó üzle- tet fog csinálni, mint amilyent csinált azzal, hogy leányomat hozzáadtam.

4. Softőrömnek összes automobiljaimat. Annnyira tönkretette ugyanis gépkocsijaimat, a rendbehozás gondjait nyugodtan ráhagyomá- nyozhatom.

5. Üzletársamnak a jó tanácsot, hogy minél hamarabb társuljon egy okos emberrel és jó kereskedővel. Különben ez üzlet, az egy isten- nél esküszöm, a következő évnegyedben zár alá kerül.

5 Szerezettek Keren Kajemet perselyt. Min- dennap egy lejt a Keren Kajemet perselybe.

— **Munkanélküliek tüntető felvonulása Budapesten.** Budapestről jelentik: A magyar- országi szociáldemokrata párt öt év óta most először rendezett nagyszabású tüntető felvonu- lást és pedig ezuttal a munkanélküliség demoustrálására. A felvonulást a fém munkások szakszervezeti házában monstregyűlés előzte meg, amelyen körülbelül tízezer munkanélküli vett részt. A rendőrség nagy készenléttel von- nult fel, mert attól tartottak, hogy a munka- nélküliek az élelmiszer üzleteket megostromol- ják. Gyűlés után a munkanélküliek hosszú menetben vonultak fel a város főutonalain és közben a francia forradalmi dalt és az inter- nacionálét énekeltek. A rendőrség a munkás- dalok éneklői közül többeket előállított.

pályázatot hirdetünk „Ez történt“ rovatunkra. Er- délyben különösen sok és érdekes anyagot termelt a zsidó néphumor, hiszen az első héber nyelvű zsidó néphumorgyűjtemény Szatmáron jelent meg a hatvanas években. A pályázatunkon mindenki részt vehet, aki a fent említett szempontokat szem előtt tartja és olyan anekdotákat, érdekes történeteket küld be lapunk szerkesztőségébe, amelyek az igazi zsidó mentalitást tükrözik vissza. Az anekdoták lehetnek aktuális történetek, vagy történelmi értékek. Egyetlen feltételünk csak az, hogy valóban érde- kesek legyenek és ne legyenek túl öregek, mert bár a tradíciókhoz hiven tiszteljük az öreg kort, a szakállas anekdotákat sem mi, de az olvasóink nem szeretik.

Hogy a pályázók vállalkozókedvét növeljük, tíz pályadíjat is tűzünk ki a legjobb tíz „Ez történt“-re. És pedig:

I. díj 2000 lej,

II. díj 1000 lej,

III. díj Az Uj Kelet egy évig ingyen,

IV. és V. díj 10 értékes könyv,

VI. és VII. díj Az Uj Kelet egy fél évig,

VIII., IX. és X. díj 5-5 értékes könyv.

A közlésre alkalmas „Ez történt“-eket beér- kezésük sorrendjében a pályázók kívánsága szerint névalkírással, vagy anélkül közöljük. A pályázat május tizenötödikén jár le, amikor is a szerkesz- tőség tagjai közül választott öttagu zsűri fogja a díjakat odaítélni.

— **Ötmillió német munkanélküli.** Ber- linből jelentik: Hivatalos statisztika szerint 1924 januárjának első felében a német birodalom meg- nem szállott területén 1,528.000-ról 1,556.000-ra emelkedett a segélyezett munkanélküliek száma. Ugyanebben az időközben kétszáz ezer helyett hat- száznegyvenkilencezer olyan munkás részesült se- gélyben, aki csak megrövidített munkaidőben dol- gozik. Az egész német birodalom területén a mun- kanélküliek és a rövid alkalmazású munkások szá- márt ötmillióra becsülik, ami azt jelenti, hogy a hozzátartozók beleszámlálásával Németország egész lakosságának mintegy negyedrésze munka nél- küli van.

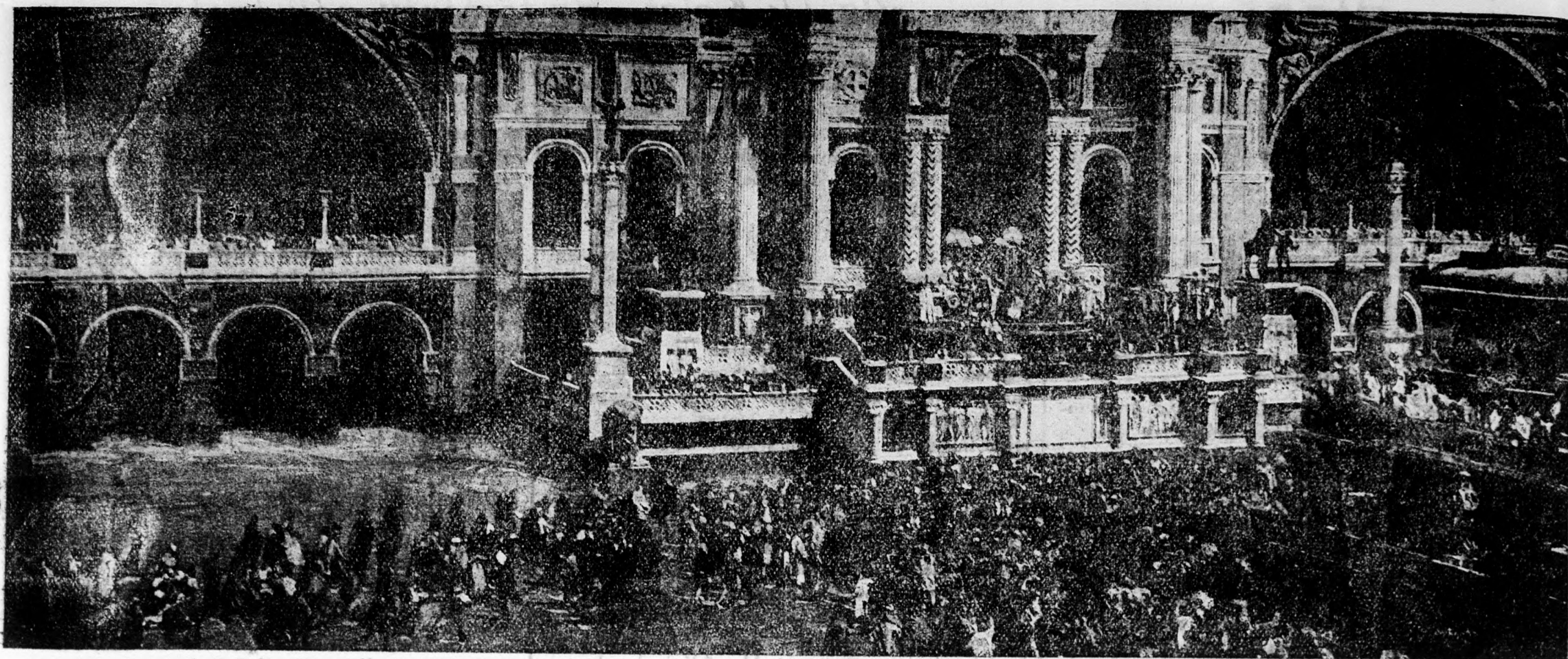
— **Mérnök-kongresszus Kolozsváron.** Ez év májusában az országos mérnökegyesület Ko- lozsváron kongresszust tart. A szervezés munkála- tait Negrutiu iparkamarai elnök és Hosszu mérnök irányítják. A kongresszuson az iparfelügyelőségek is beszámolót tartanak a területükön működő ipari vállalkozások működéséről. A kongresszus anyaga felöleli a vasutak technikai fejlődését célzó terve- ket és javaslatokat és sok egyéb az ország konszoli- dációját érintő kérdéseket.

— **A munkakerülő inas bosszuja.** Tegnap este a Vasut-utca 10. számú ház kapuja előtt Angi András telefongyári tanuló egy másik inas- társát megtámadta és ütlegelni kezdte. Verekedés közben Angi András sebekésével háttasurta ellenfelét, akit súlyos sebével a mentők bevitték a sebészeti klinikára. A verekedés előzménye, a se- besült inas feljelentette Angi András a munka- vezető segédnél, hogy munka után a műhely ta- karításánál nem akar segíteni. A segéd magához hívatta a munkakerülő inast és felpofozta. A fel- pofozott inas bosszúból tegnap este megtámadta társát és megszurta. A rendőrség megindította az eljárást.

— **Rendőri hírek.** Ma délelőtt Mihail Juon és Curtea György börtönőrök beállítottak Major villanyserelőhöz és villanykörtéket kénálták neki eladásra. A szerelő vonakodott az égőket megvásá- rolni, mire a börtönőrök Majorra rohantak. A sze- relő segítségért kiáltozott, többen berohantak az üzletbe és a börtönőröket letegyverezték. A ren- dőrség a támadókat őrizetbe vette. — Tegnap este a Krisán-féle kocsmában Szabó György vasuti mun- kás részegen inzultálta a vendéglőben tartózkodó embereket. A vasuti rendőrség közbelépett és a verekedő munkást letartóztatta.

* **Dick Jakab és Fia cég** Str. Regina Maria (volt Deák Ferenc utca) 5. szám alatti osztálya értesíti b. vásárló közönségét és mindazokat, akik elmulasztották az 1923 nov. havi ingyen-vásáron résztvenni, hogy a cég a mai naptól február 29-ig egy új ingyen-vásárt rendez. A kedvezmény nem- csak az, hogy az összes cikkek árai mélyen le vannak szállítva, hanem a vásár tartamából egy napot kisorsol és aki azon a napon szerezte be szükségletét, azon összeget teljesen ingyen ismét levásárolhatja.

* **Kirándulásnál** nélkülözhetetlen a Diana- sósborzesz, izmaink legjobb ápolója. Ügyeljünk a Diana névre.

Select
Mozgó

Vasárnap, február hó 3-tól kezdődőleg

THEODORA

Select
Mozgó

Bizánc történelmének fénykora

10 felvonás, 2 rész egyszerre

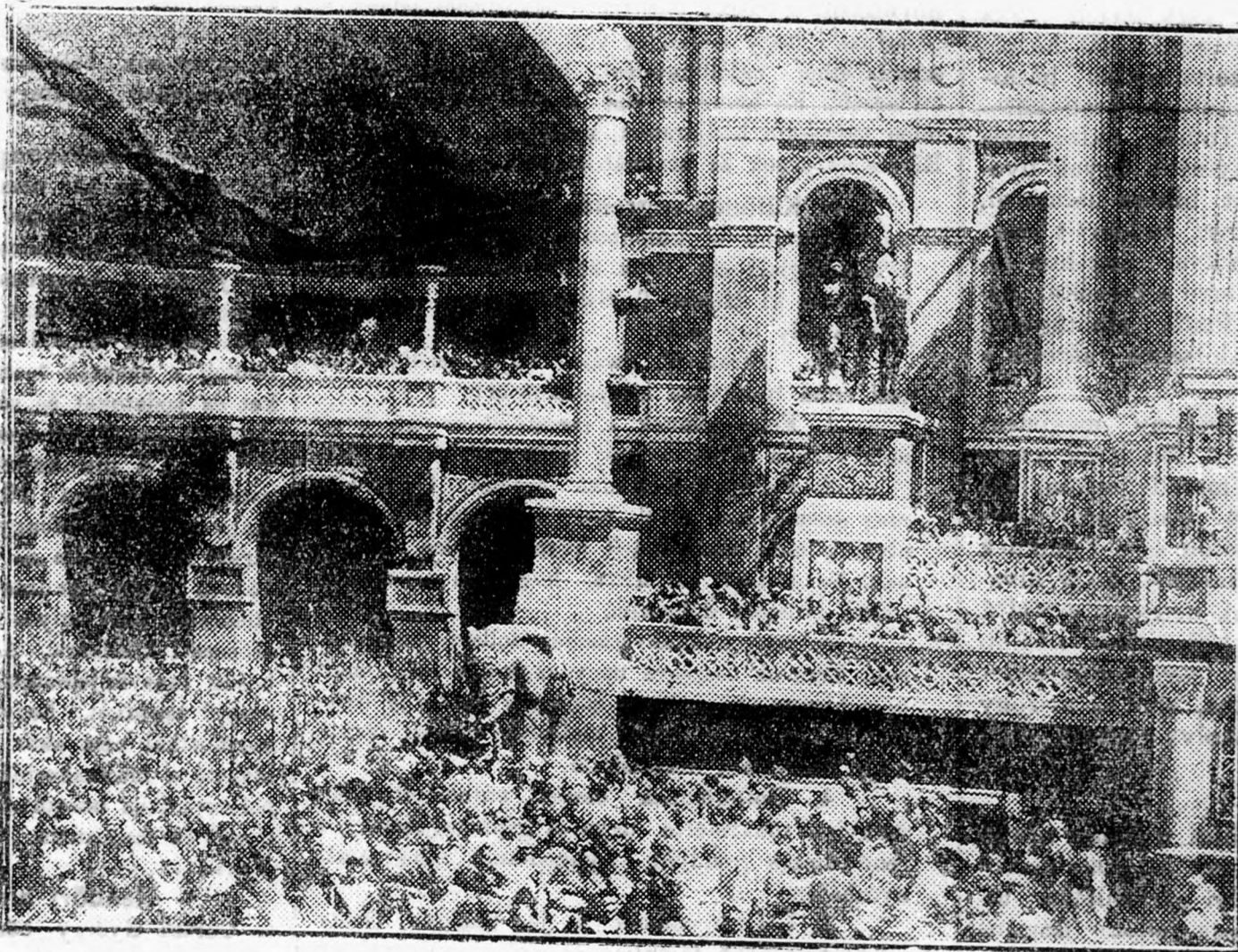
Ehez a rendkívül szenzációs filmhez a teljes 18 tagú katonazenekar szolgáltatja a külön klasszikus zenét.

5000 méter,
240 jelenet
és 32 díszlet-
váltás!

Főszerepben
Rita Jolivet,
a halhatatlan francia
filmművésznő, ki
a „Rejtekmek
háza”-ból
ismerős.

Bár a film 2 részes és nem akarván kétszer kitenni nagyszerű közönségünket az ilyen rendkívül nagyszabású film előadásánál elkerülhetetlen tolongásnak, a film egy előadás keretében fog leperegni. Ez okból kénytelenek vagyunk a helyárakat mérsékelten felemelni. Ehez a filmhez az összes szabadjegyek érvénytelenek, a hatóságokéinak kivételével.

Pályulés 26.— L
Zártszék . 21.— L
I. hely . . . 15.75 L

Külföldi lapkritikák a Theodoráról

Páris: „Le Matin” 1923 november 30.

Theodora. A mozivászon nagyon alkalmasnak bizonyult Victorien Sardou irodalmi remekművének visszaadására. Nincsen szó eme film briliáns kiállításának a leírására. Az emberi szem soha nem érzett csodálattal látta a római paloták, börtönök és hippodromok meglevénedését. Az a jelenet, melyben Theodora császárnő a zsufolt cirkuszban kiadja a parancsot az oroszlanok kiengedésére s ahogy a fenevadak dühödt loholással rászabadulnak a népre, olyan, melytől minden néző elveszti a lélekjelenlétét. Theodora a Kabiria, Quo Vadis és a Maciste-filmek után jött, mégis ő az összes eddigi filmek gyöngye s mindenkinek meg kell hajolnia előtte.

Newyork: „Tribune” 1923 október 15.

Theodora. Kevés amerikai film akad, melyet a Theodoráéval össze lehetne hasonlítani. Egyike a legnagyobb filmeknek ez, a halhatatlan művésznővel, Ritta Jolivettel, aki a francia nő legszebb szemével valószínűleg elbűvöli nézőit. Ez a film először a COVENT GARDEN mozgóban került bemutatásra és otthagya a közönséget továbbtartó mesebeli látomások között, ámultan. Szokatlan dolog, de megtörtént az, hogy amerikai mozgóban a rendőrségnek kellett beavatkoznia a rend fenntartása érdekében.

„Berliner Tagblatt” 1923 december 5.

Theodora. Ünnepszámbe ment ennek a filmnek ciklusa Berlinben. Szokatlan mozgalmasság, ideges emberek az utcákon, zsufolt villamosok, autók, kocsik özönlöttek az Ufa-Palace nagymozgó felé. És helyet már nem találtak. Ez a film a század fenoménje, melynél nagyszerűbbet nem alkotott kor. Ahogy Theodora császárnő mint közönséges kurtizán az utcákat rója, ahogy a néptömegre a dühös oroszlanokat fejedelmi nyugalommal ráengedte, ezt a jelenetet nehéz lenne ettől a filmtől ellesni és rekonstruálni. Még egynehány ilyen film és a filmművészet, filmtechnika elérte a deklóppontját.

„Wiener Journal” 1923 december 15.

Theodora. Klasszikus csoda elevenedett meg a XX. században. A legnagyobb filmművet alkották meg, melyhez foghatót sehol nem tudnak felmutatni. Az Apollo-Kinotheater hetekig izgalomban tartotta világvárosunk közönségét. Bizánc, a hebéli császárság büszke metropolisza elevenedik fel hű rekonstrukcióban, minden fényével és bűnével ezen a filmen. A szemek elkápráztatja, az idegeket megrázza ez a minden fantáziát felülmúló alkotás. Még a mi feyvelmeztet bécsi közönségünk sem tudta magát visszatartani a tolongástól. A film részletesebb méltatására a közeli reprize alkalmával még visszatérünk.

A
Tegnap dél
rendőrprefe
munkaadók
jen a vend
tője, Décsé
kérte a pre
ben, amely
kisiparosok
város legjól
értő és köz
lyent a ven
kívül szívé
minden tek
ságának jól
gárság köl
nek jelében
segíteni.

E
gyalását. E
melyet a k
elé terjeszt
A pénzügy
májusban f
kapcsolatba
szeszérdekel
lete is elma

H
husiparosok
kesítő szöve
(vasárnap)
vetségének
(Str. Anton
közgyűlését.
gyűlés meg
határozatkép
ság és fel
üzletév zár
végett. Az
s-a értelmét
függesztetik
közgyűlés n
Igazgatósági

KÖZGAZDASÁG

A vendéglősök Gritta prefektusnál. Tegnap délután öttagú küldöttség kereste fel Gritta rendőrprefektust hivatalában, hogy a vendégipari munkaadók nevében támogatást és jóindulatot kérjen a vendéglősipar számára. A küldöttség vezetője, Décei Lázár Aurél köszöntő beszédében arra kérte a prefektust, hogy a vendéglősiparral szemben, amely a legtöbb adót szolgáltatja az összes kisiparosok között és amelynek tagjai mindig a város legjobb polgárai közé tartoztak, legyen megértő és közeget olyan bánásmódra utasítsa, amilyent a vendéglős ipar igényel. A pretektus rendkívül szívélyes hangon válaszolt és megígérte, hogy minden tekintetben igyekezzon fog a város polgárságának jólétét elősegíteni, mert a hatóság és polgárság kölcsönös egymásrautaltságát átérzi és ennek jelében kívánja a város közbiztonságát elősegíteni.

Elhalasztják a szeszadótörvény tárgyalását. Bukarestből jelentik: A szeszadótörvényt, melyet a közeli napokban kellett volna a kamara elé terjeszteni, a parlament napirendjéről leveszik. A pénzügyminiszter a javaslatot valószínűleg csak májusban fogja a kamara elé terjeszteni. Ezzel kapcsolatban Temesvárról azt jelentik, hogy a szeszdekeltségek Bukarestben tervezett értekezlete is elmarad.

Husiparosok közgyűlése. A kolozsvári husiparosok bör és egyéb melléktermékeket értékesítő szövetkezete 1924. év február hó 17-én (vasárnap) délelőtt 10 órakor a Husiparosok Szövetségének disztermében Kriza-utca 12. sz. alatt (Str. Anton Pan 12) tartja második évi rendes közgyűlést. A tárgysorozat a következő: 1. Közgyűlés megnyitása, jegyzőkönyvhiteljesítők jelölése, határozatképességének megállapítása. 2. Igazgatóság és felügyelőbizottság jelentése és az 1923. üzletév zárszámadásainak előterjesztése jóváhagyás végett. Az 1923. évi mérleg az alapszabályok 50. §-a értelmében a szövetkezet irodahelyiségében kiüggesztetik a tagok általi megtekintés céljából a közgyűlés megtartását 8 nappal megelőzőleg. 3. Igazgatósági, valamint felügyelőbizottsági tagok

felmentvény iránti határozathozatal. 4. Igazgatóság, valamint felügyelőbizottság tagjainak választása. 5. Alapszabályok módosítására rendkívüli közgyűlések összehívása. 6. Indítványok, melyek azonban a közgyűlés megtartását 8 nappal megelőzőleg az igazgatósághoz írásban beijutandók.

Nagyszabású ipari kedvezményeket helyez kilátásba a kormány. A „Consum“ legújabb száma jelenti Bucurestiből: Bizalmas értesülésünk szerint a minisztérium ankétet hív egybe, amelynek napirendjén a hazai ipar védelmének eszközei szerepelnek. Az ankétón a pénzügyminiszter ki fogja jelenteni, hogy az iparvédelem leg-hathatósabb módszere az ipari kedvezmények olyan nagyarányú kiterjesztése, amely lehetővé teszi, hogy hazai iparvállalatok a külföldi konkurenciával versenybeessenek. A kiterjesztett iparkedvezmények programjának egy részét már ki is dolgozták. Az eddigi előkészületek között a legfontosabb az a döntés, hogy a kedvezményezett iparvállalatoknak elengedik a huszonkétszázalékos ad valorem vámot. Eddig is rendkívül különös és megmagyarázhatatlan volt az a helyzet, hogy a kormány a külföldi iparral szemben saját iparunkat huszonkétszázalékos értékvémmal terhelte. Ezt az ezésségtelen állapotot a kormány most orvosolni kívánja, úgyhogy a kedvezményezett vállalatoknál törli a kiviteli vámot és helyébe egy alacsony összegű statisztikai vámot állapít meg. Az iparkedvezmények kiterjesztése erősen mutatkozni fog azokban az adórendeletekben és tarifakedvezményekben, amelyeket most készítenek elő. Ezek azonban még a kezdet stádiumában vannak; a pénzügyminisztériumban csupán a kedvezményezett iparvállalatok kiviteli vámjának eltörlése készült el.

Elkészült az új vízjogi törvényjavaslat. Bucurestiből jelentik: A vízjogi törvényjavaslatot a legutóbbi minisztertanácsok egyikén olvasták fel és rövid hozzászólások után a törvény általános és speciális rendelkezéseit elfogadták. A törvény maga tíz fejezetet ölel fel. A bevezető részben alapelvi mondja ki a törvény, hogy köztulajdonul szolgálhatnak mindazok a vizek, amelyek hajtóerőt szolgáltatnak és amelyek közérdekből kihasználhatók. A folyómedrek a parti birtokosokat illetik, ez alól azonban kivételnek a következő folyók: Zsil, Olt, Lotru, Arges, Dambovita, Jalomica, Szeret,

Moldova, Beszterce és a Prut, amelyek köztulajdon képeznek. Az állam törvény szerint biztosítja maga számára azt a jogot, hogy a folyómedreket hajózás és tutajozás céljából szabályozhassa. A hajózható és tutajozható vizeken a fausztatást nem engedélyezi a törvény, a többi vizeken is csak hatósági engedély alapján. A vízjoggal kapcsolatos minden intézkedés a közmunkaügyi miniszter hatásköre alá tartozik.

A mai valutapiac

A lej zürichi jegyzése emelkedést mutat, az árak mindazonáltal tartották magukat. Ennek oka főként az export teljes szünetelése. Deviza kevés van a piacon, a meglévő külföldi devizákat pedig tulajdonosaik nem akarják kiadni. Az árak ma így alakultak: osztrák korona 356—359, belföldi magyar korona 230—235, cseh korona 570—573, francia frank 9.30—9.35, svájci frank 34.45—34.50, dollár 199—200, font sterling 852—855, olasz lira 8.75—8.76, dinár 2.30—2.35.

Valutapiac február 2-án:

Bukaresti. Devizák: Páris 930, Berlin —, London 850, Newyork 200, Róma 872, Zürich 34.60, Bécs 28.35, Prága 578, Budapest 80, Varsó 25.

Bukaresti. Valuták: Napoleon 770, márka —, leva 130, török lira 100, font sterling 845, francia frank 940, svájci frank 34.50, olasz lira 880, drachma 380, dinár 225, dollár 200, lengyel marka 20, osztr. korona 28, magyar korona 50, cseh korona 565.

Zürich. Nyitás—Zárlat: Berlin 137—137, Amsterdam 216—216, Newyork 574^{1/8}—573, London 2494—2492, Páris 27.10—26.97.5, Milano 2517—2512.5, Prága 1667.5—1667.5, Budapest 200—200, Belgrád 677.5—680, Bukarest 295—295, Varsó —, Bécs 81—81.25.

Hányan látogatják naponta a budapesti tőzsdét. Budapestről jelentik: A tőzsde titkársága most készült el a tőzsdei forgalomról szóló statisztikával. Az adatok szerint a budapesti tőzsdének ötezer rendes tagja van. Ehhez a számhoz hozzájárul még az a körülbelül ezeröttszáz alkalmazott, akiket a tőzsdetagok alkalmaznak. Körülbelül száz újságíró-jegyet adtak ki, továbbá száz jegyet a tőzsdetagoknak és háromszáz jegyet a posta- és telefonalkalmazottaknak. E statisztika szerint naponta körülbelül hétezer ember fordul meg a budapesti tőzsdén. A statisztikából kiderül még az az érdekes jelenség, hogy a múlt évben telvett tőzsdetagok közül kilencvennégy aktív katonatiszt volt, kétszázötven magasrangú állami tisztviselő, akik otthagyták állásukat és tőzsdei üzletekkel foglalkoztak.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

M. Menyhért, Havasmező. 1. A román állampolgárság kérvényezése esetén természetesen le kell mondania a cseh állampolgárságról. Legjobb lesz, ha bevárja, míg az erre vonatkozó új törvény megjelenik. 2. Erre a kérdésre levélben válaszolunk. 3. Minden elutazáskor és érkezéskor jelentkeznie kell a sziguranacán s ahol ilyen nincs, tudomásunk szerint, a csendőrségen való jelentkezés is elegendő. 4. Praktikusabb az angolt megtanulnia. 5. Hetilapunk első számának két példányát 12 lej előzetes beküldése ellenében megkaphatja a kiadóhivataltól. 6. Csehszlovákiába lehet könyvet küldeni. Jiddis könyveinkről árjegyzéket kap majd a könyvosztálytól, mely a pénz és megfelelő portó ellenében azonnal postára teszi a megrendelt könyveket.

W. Dezső, Ákos. A községi képviselőtestületnek nincs joga az italok után pótdót szedni. Erre vonatkozólag rengeteg panasz érkezett hozzánk, melyekből kitűnik, hogy mindenütt más és más összegben vetették ki a pótdót. Minden egyes esetben megírtuk, hogy akinek ilyen panasza van, forduljon a Vendéglősök Ipartársulatához (Cluj, Iparkamara), mely eredményesen el tudja intézni az ügyet.

Régi olvasó, Buziás. Levélben kértük a könyvek pontos jegyzékét.

B. Lajos, Naszód. Részletes felvilágosításért forduljon az Erdélyrészi Palesztinahivatalhoz (Cluj, Calea Regele Ferdinand 48.).

P. Adolf, Lugos. Fenti üzenet önnek is szól.

K. Sándor, Brassó. Bécsben inkább kaphat rituális ellátást, mint Párisban és aránylag olcsóbban is meg tud élni, mert a menzákon kedvezményeket kap. Bővebb információért írjon a „Judea“ Verein Jüdischer Hochschüler, Wien, Zimmermann Platz címre, ahol az erdélyi zsidó egyetemi hallgatóknak van az egyesületük. Ezek valamennyien az amerikai pénzen létesített Vojamenzán étkeznek a Rothernturm-Strassen lévő Habsburg-kávéház mellett.

★ URÁNIA-MOZGÓ ★

2 rész egyszerre! **Nyolc felvonásban!**
Vasárnap, február 3-ától kezdődőleg
egész heti műsor

A két árva

Szenzációs filmregény,
főszerepben Buffalo Bill

Öfelsége, Maria királyné
könnybeborult szemmel nézte végig ezt a filmet
a bucaresti Select-Mozgóban

A legmeghatóbb tárgy
filmdráma

Az Uránia-Mozgó ünnepi előadása! Egyetlen szem sem marad szárazon!

elect
ozgó

egyszerre

a film 2 részes
m akarván két-
kíteni nagyér-
közönségün-
z ilyen rend-
nagyszabású
lőadásánál el-
hetetlen tolon-
k, a film egy
s keretében
eperegni. Ez
kénytelenek
nk a helyára-
rsékeltén fel-
Ehez a film-
összes sza-
yek érvényte-
a hatóság-
kivételével.

lés 26.— L
k . 21.— L
.. 15.75 L

ek ciklusa Ber-
szufolt villa-
elé. És helyet
nagyszerűbbet
es kurtizán az
edelmi nyuga-
ntól ellesni és
filmtechnika

században. A
em tudnak fel-
gvárosunk kö-
enedik fel hü
szemet elkép-
lkötés. Még a
a tolongástól.
szatérünk.

